

INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Mykhailo Ishchuk, Senior Lecturer

State Tax University

Irpin, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-552-5-29>

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN COMBATING CUSTOMS DUTY EVASION

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З УХИЛЕННЯМ ВІД СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Ухилення від сплати митних платежів є серйозною проблемою для багатьох держав, оскільки воно призводить до значних економічних втрат, сприяє розвитку тіньової економіки та підриває чесну конкуренцію. Ефективна митна політика є ключовим фактором у забезпеченні стабільних податкових надходжень до бюджету держави та створенні справедливих умов для суб'єктів господарювання. Досвід розвинених країн представляє значний потенціал для вдосконалення українського митного законодавства та практик його застосування. Для аналізу обрано досвід Литви, Швеції, Південної Кореї та Бельгії.

Основною проблемою у сфері митного регулювання є наявність схем ухилення від сплати митних платежів, які варіюються від простих адміністративних порушень до складних схем митного шахрайства. Визначення дієвих механізмів контролю та покарання за митне правопорушення є важливим завданням для вдосконалення митної політики України [2]. Сучасні дослідники наголошують на нагальності протидії несплаті податків та вивченні передового досвіду запобігання податковим правопорушенням [3; 4].

Досвід різних країн у сфері класифікації митних порушень демонструє відмінності у підходах до визначення ступеня відповідальності та механізмів контролю [1]. У Литві митні правопорушення поділяються на злочинні та не злочинні залежно від суми завданих збитків та форми провини. Кримінальна відповідальність може передбачати позбавлення волі до десяти років

із конфіскацією товарів, тоді як адміністративні санкції, включно зі штрафами до 5800 євро, зазвичай супроводжуються вилученням товарів. Крім того, податкові санкції застосовуються у розмірі від 10 до 50% несплачених податків.

Швеція, дотримуючись загальноєвропейських норм, покладає основну відповідальність за дотримання митного законодавства на декларантів, приділяючи особливу увагу точності поданих даних. Подібний підхід спостерігається і в Південній Кореї, де митні порушення класифікуються за рівнями, що визначають відповідні санкції. Особливістю корейської системи є вплив митних порушень на статус Authorised Economic Operator (АЕО), що прямо впливає на репутацію компаній у сфері міжнародної торгівлі.

У Бельгії значну увагу приділено відповідальності митних брокерів, які несуть юридичні зобов'язання за точність митного оформлення. Такий підхід покликаний мінімізувати ризики порушень через людський фактор та забезпечити належне дотримання процедур.

Щодо відповідальності перевізників, митне законодавство ЄС однозначно покладає обов'язок за достовірність даних у декларації на декларанта [1]. У випадку виявлення розбіжностей між задекларованими та фактичними характеристиками товару застосовуються штрафні санкції, рівень яких залежить від ступеня порушення. Наприклад, у Литві значна невідповідність ваги товару автоматично спричиняє штрафні санкції та подальше розслідування обставин, що може призвести до кримінальної або адміністративної відповідальності. Таким чином, міжнародна практика демонструє як жорсткі санкції, так і превентивні механізми, спрямовані на запобігання ухиленням від сплати митних платежів.

З урахуванням міжнародного досвіду найоптимальнішою моделлю для України є система митного регулювання Литви. Вона забезпечує прозорість митних процедур, чіткий розподіл порушень на категорії, пропорційність санкцій та механізм оскарження рішень, що сприяє ефективному контролю за виконанням митних норм. Запозичення цього підходу дозволить Україні значно зменшити рівень ухилення від сплати митних платежів та збільшити надходження до державного бюджету.

Досвід країн ЄС та Південної Кореї доводить, що ефективне митне регулювання базується на комплексному підході, що включає чітку класифікацію порушень, запровадження механізмів контролю за достовірністю митних декларацій та підвищення відповідальності

декларантів і брокерів. Для України важливо адаптувати ці елементи до національних реалій, що дозволить створити ефективну систему боротьби з ухиленням від сплати митних платежів та посилити відповідальність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Література:

1. Всесвітня митна організація. URL: <https://www.wcoomd.org/>
2. Закон України «Про митний тариф України». URL: <https://www.rada.gov.ua>
3. Halunko V., Denysova A., Kuzmenko Iu., Liubchuk V. Tax evasion is a negative factor of the economic security of Ukraine. *The latest philosophical achievements of the development of modern jurisprudence*: collective monograph. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2023. 126 p. Section 2.1. P. 15–23. URL: <https://isg-konf.com/the-latest-philosophical-achievements-of-the-development-of-modern-jurisprudence/>
4. Ishchuk M. Customs payment evasion and the shadow economy: navigating challenges in Ukraine's war context. *Приазовський економічний вісник*. Випуск 4(40) 2024. С. 56–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4263/2024-4-11>